CZĘŚĆ VII. № 49. ROK 4. (1833.)

TYGODNIK PETERSBURSKI.

GAZETA URZĘDOWA KRÓLESTWA POLSKIEGO.

Wychodzi we Wtorki i Piątki. Prenumerata przyjmuje się pod adresem: do Wydawcy Tygodnika w Petersburgu, do Expedycyi Gazet Petersburskiego Pocztamtu, lub do xięgarni Smirdina; w Warszawie, w drukarni Zawadzkiego i Węckiego i w Biurze informacyjném; w Wilnie, w xięgarni Zawadzkiego; nadto we wszystkich Pocztowych w kraju urzędach.

Cena *Roczna*: w Rossyi, s pocztą, a w stolicy, z noszeniem do mieszkań, 50 rub. as. *Półroczna*, 25 r. ass. Bez poczty, dla odbierających w xięgarni Smirdina: *Roczna*, 45 r. as. *Półroczna*, 25 r. as. Dla Królestwa Polskiego: *Roczna*, 55 r. *Półroczna*, 28 r. ass.

Wtorek, 27 Czerwca. / 9 Lipca.

Wraz s początkiem przyszłego Lipca zaczyna się wtóre półrocze Tygodnika. Osoby życzące prenumerować na nie, proszone są o wczesne zgłoszenie się.

Wiadomości krajowe.

Petersburg 26 Czerwca. / 8 Lipca.

Przez Reskrypta Cesarskie mianowani kawalerami orderów: 10 b. m. hrabia August *Capodistrias* S. Anny 1 klassy;—12*go*, Komendant Brześcia Litew. Jener.-por. *Lachowicz* 1, tegoż orderu 1 kl. s koroną,—i 30 z. m. Landsgewding Finlandskiej gubernii Rz. R. St. *Armfeldt* Ś. Stanisława 1 klassy. *(R. I.)*

— Przez Ukaz Cesarski do Kapituły orderów, mianowani kawalerami orderów: Ś. Włodzimierza 3 klas., pierwszy Komisarz Warszawskiej Dyrekcyi poczt, Referendarz Stanu *Nowicki*, na poświadczenie Namiestnika Król. Polskiego o szczególnie gorliwej służbie i doświadczonej jego pewności; Ś. Anny 2 klassy, Naczelnik Głównego Sztabu artylleryi Następcy Tronu Szwedzkiego Kapitan, baron *Silverskjöld* i Chemik *Berzelius*, w dowód szczególnej łaski Monarszej za usługi oddane przez nich rządowi Rossyjskiemu.

Roskazy Cesarskie, *oznajmione Rządzącemu Senatowi*.

Przez P. Ministra Spraw Wewnętrznych:

8 *b. m.* Na poświadczenie Ministra o szczególnie gorliwej służbie urzędników Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i stosownie do zdania Komitetu PP. Ministrów, N. Cesarz Jmć, w dniu 4 b. m. roskazać raczył oświadczyć Monarsze Swe zadowolenie następnym, w liczbie innych, urzędnikom: Inspektorowi Grodzieńskiego Urzędu lekarskiego Assesorowi Kollegialnemu *Wittowi*, Bałtskiemu powiatowemu Marszałkowi Kapitanowi xięciu *Abimelikowi*, takiemuż Marszałkowi Żytomirskiemu Porucznikowi *Głembockiemu;* niemającym rang, Marszałkom powiatów: Kamienieckiego *Rakowskiemu*, Hajsyńskiego *Opackiemu*, Kowelskiego *Janiszewskiemu*, Proskurowskiego *Barkowskiemu*, Lityńskiego *Zdziechowskiemu*, Włodzimierskiego *Cieszkowskiemu*, Nowogradwołyńskiego *Żeromskiemu*, Zasławskiego *Stempkowskiemu*, Letyczewskiego, *Chlebowskiemu*, sprawującemu obowiązki Winnickiego, Prezydentowi tamecznego sądu granicznego, *Sobieszczańskiemu*, i spraw. obow. Olgopolskiego, *Moszyńskiemu*.

Tegoż dnia. Na poświadczenie Ministra i za zdaniem Komitetu PP. Ministrów, przez roskaz Cesarski z d. 4 b. m. podniesieni zostają (w liczbie innych) do stopni: Radcy Dworu, Tranzlator Rzymsko-Katolickiego Duchownego Kollegium Assesor Kollegialny *Miszkiewicz-Skrzędziewski* i Prezydent Wileńskiego Ewangelicko-reformowanego Kollegium dymisyonowany Major *Cedrowski*. Radcy honorowego: Tranzlator przy Rządcy Obwodu Białostockiego Sekretarz Kolleg. *Janiewicz-Janiewski ;* Sekretarza Gubernijalnego: Assesor Sądu Ziemskiego Olgopolskiego Rejestrator Kolleg. *Biliński*. Kollegialnego Rejestratora: Żurnalista kancelaryi Gubernatora Cyw. Mohylewskiego rejestr. gub. *Stelmachowicz* i Assesor Sądu Ziemskiego Żytomirskiego Kancellarzysta *Korczewski*.

Przez P. Zastępcę Ministra Sprawiedliwości.

15 *b. m.* N. Cesarz Jmć w d. 13 b. m. roskazać raczył, iżby Senator *Łubianowski*, były Gubernator Podolski, zarządzał tą guberniją jeszcze przez 4 miesiące.

Ukazy Rządzącego Senatu, 1 *Departamentu*. 1) 16 *b. m.* O przedłużeniu terminu tylko na jeden bieżący 1833 rok, pozwolenia pędzenia wódek s czystego miodu, poczém wszelkie zakłady wyrabiania takowych wódek z miodu, ulepu kartoflowego i ostatków miodu, w gubernijach, gdzie monopolium trunkowe ma miejsce, mają być zabronione i zamknięte.

2) *tegoż dnia*. Z zaleceniem Gubernatorom Cywilnym, iżby, zamiast przysyłanych każdomiesięcznie wiadomości o zaległościach, przysyłali je półrocznie.

3) 17 *a. m.* Z ogłoszeniem powszechnie, iż świadectwa, wzięte przez obywateli o swobodności ich majątków przed

Majem 1822 roku i nie użyte na żadne zaręki czyli kaucye po dzień 16 Września 1832 roku, zostają unieważnione; i właściciele takowych, jeżeli mają tego potrzebę, powinni brać nowe świadectwa. Srodek ten przyjętym został dla ułatwienia prac Komisyi ustanowionej w Moskwie, do ułożenia ogólnéj xięgi sekwestrów nałożonych na majątki, (запрещенiя.)

4) *Tegoż dnia.* O zaleceniu wszystkim Rządom gubernijalnym względem przesyłania wspomnionej Moskiewskiej Komisyi wiadomości o zniszczonych xięgach sekwestrowych.

5) 19 *b. m.* P. Minister Skarbu, postrzegając, że ilość różnej zagranicznej brzęczącej monety znacznie się w głębi Państwa zwiększyła i że, w wielu miejscach, pieniądze te bywają przyjmowane w cenach, przewyższających wartość ich wewnętrzną, uznał za potrzebną uczynić i ogłosić tablicę porównawczą takowych monet z rossyjskiemi, pod następnemi względami: 1) wewnętrznéj ich wartości; 2) tutejszego kursu giełdowego rossyjskiéj monety; 3) kursu, ustanowionego na przyjmowanie srebrnych pieniędzy do skarbu; i 4) kursu gminnego. S tablicy takowej przytaczamy tu wyciąg stosujący się do tych tylko monet cudzoziemskich, które są pospolitszemi w obiegu w gubernijach zachodnich: Czerwony złoty hollenderski: wewnętrznej wartości ma 2 ruble 84 kop. srebr. — Podług kursu na Giełdzie Petersburskiej, 2 Czerwca 1833 r. na rossyjską złotą monetę, (licząc rubel srebrny po 376 kop.) wart jest 10 r. 67¾ kop. assygn.—W porównaniu s ceną ustanowioną dla przyjmowania monety srebrnéj do skarbu, (licząc rub. srebr. po 375 k.) wart jest 10 rubli 65 kop. ass.—Talar hollenderski: wartości wewn. 1 rubel 33½ kop. srebr.—Podług kursu na giełdzie i t. d. (licząc rub. srebr. po 360½ kop.) wart 4 r. 81¼ kop. assygn.—w porównaniu s ceną dla przyjmowania srebrnéj monety do skarbu, (licząc rub. sr. po 360 k.) wart jest 4 r. 80½ kop. assygn.—podług gminnego kursu, 5 r. 34 kop. ass. — Talar Pruski: wart. wewn. 1 r. 24 kop. srebr. — podług kursu na giełdzie i t. d. 4 r. 47 kop. ass. w porównaniu s ceną skarbową i t. d. 4 r. 46½ k. ass.—podług gminnego kursu 4 r. 96 kop. ass. Piastr Hiszpański: wart wewn. 1 r. 33 kop. sr. — podług kursu na giełdzie, i t. d. 4 r. 79 k. ass.—podług ceny skarb. 4 r. 78¾ ass. — podług kursu gminnego 5 r. 32 kop. ass.

6) 20 *b. m.* S powodu przedstawienia Gubernijalnego Prokurora Mińskiego o nieporządku o trudnościach wynikających s polecania obowiązków strapczego powiatowego sekretarzom sądów powiatowych, siła obowiązująca Ukazu Senatu 27 Sierpnia 1727 roku, którym postanowiono, iż w razie odkomenderowania strapczego na czas nieograniczony, lub wydalenia jego ze służby, do czasu mianowania nowego urzędnika, obowiązek jego ma być polecanym urzędnikowi wybranemu przez Prokurora z własnej kancelaryi, lub z innego gubernijalnego sądownictwa, za zatwierdzeniem przez rząd gubernijalny, rosciągnioną zostaje i na przypadek długiej choroby strapczego. *(G. S.)*

Spis nagród rozdanych najłaskawiéj przez N. Cesarza *urzędnikom, którzy należeli do urządzenia ostatniej wystawy płodów przemysłu krajowego.*

W dniu 16 b. m. otrzymali: Prezydent Komitetu wystawy, Ochmistrz Dworu hr. *Musin-Puszkin*, order S. Włodzimierza 2 klassy—Członkowie Komitetu: R. R. St. *Jacenkow* tabakierę ozdobioną brylantami, s cyfrą N. Pana —Szambelan, Radca Kol. *Reichel*, podarunek—Szambelan, Radca Dworu *Żadowski*, stopień Radcy Kollegialnego — Assesor Kol. *Pełczyński*, zostający w stopniu Szambelana, stopień Radcy Dworu — Radca Rękodzielnictwa *Kazalet* order S. Włodzimierza 4 klassy—Assesorowie Kol. *Afrosimow* i *Skalon*, stopień Radców Dworu—Urzędnik 10 kl. *Samojłow* order S. Stanisława 3 kl. — Kamerjunkrowie: *Kajsarow* i *Czeliszczew*, podarunki — Komisarz wystawy Sekr. gub. *Jewreinow* order S. Anny 3 kl. — Chemik Rady Rękodzielniczej *Mabbou* order S. Stanisława 4 klas. —Makler Dworu *Chameau* order S. Włodzimierza 4 kl. —Makler *Małygin* order S. Stanisława 4 kl. — Makler *Bezcennoj* złoty medal na wstędze orderu S. Anny—Kupiec *Rusca* medal złoty na wstędze orderu S. Włodzimierza. *(G. P.)*

— Do Petersburga przybyli: 20 b. m. ze Starorusskiego i Nowgorodzkiego okręgu żołnierzy rolników, Lejbmedyk *Daller;*—21*go*, z Warszawy, Jener.-kwartermistrz czynnej armii Jener.-adjut. *Berg*. Wyjechali: 20*go*, do Narwy, Członek Rady Państwa, Admirał *Szyszkow;* do Torżka, Jen.-major *Kaznakow;* do Pskowa, Jenerał-major *Kulniew;*—21*go*, do Moskwy, dymiss. Jen.-major *Wasilewski;* Zarządzający Ochmistrzowskim wydziałem Dworu J. C. M. W. X. Michała, W. Łowczy *Wasilczykow;* do Rosławla, Jen.-major *Skwarcow*. *(G. P.)*

Wiadomości zagraniczne.

Londyn 21 *Czerwca*. 13 b. m. Królowa Jmć była obecną na dorocznej uroczystości w kościele S. Pawła, obchodzonej przez towarzystwo wychowania dzieci ubogich londyńskich mieszkańców J. K. M. przybyła do kościoła w wielkiej paradzie, potém zaś udała się stamtąd do lorda Mayora londyńskiego, gdzie zebrało się towarzystwo znakomitszych osób na ucztę. Potrawy podawane były J. K. M. w naczyniach szczérozłotych. Lord Mayor przestawił jej adress, na który życzliwą otrzymał odpowiedź. Opuszczając wreszcie dom lorda Mayora Królowa Jmć dziękowała mu za uprzejmość z jaką przyjęło ją dobre miasto Londyn.

— W izbie parów 21 b. m. Lord Aberdeen zaklinał ministrów, w skutek oświadczeń marszałków Soult i Clausel względem kolonizacyi Algeru, o dowiedzenie izbie, iż honor i dobro Anglii nic na tém nie ucierpi. Hrabia Grey odpowiedział: iż w przedmiocie oświadczeń marszałka Soult nic więcej nie wié prócz tego, co mógł się dowiedzieć z gazet, i, że w swoim czasie ministrowie potrafią usprawiedliwić dotychczasowe swoje postępowanie.

17 t. m. hr. Winchelsea rozwodził się nad szkodliwemi skutkami jakie stowarzyszenia polityczne wywierają na obyczaje ludu i zapytywał lorda Grey, czyli rząd nie zamierza przedsięwziąść środków potrzebnych ku ich zniesieniu. Hrabia Grey odpowiedział na to, iż jego zdaniem, w obecnej chwili, nie potrzebnémby nawet było uchwalenie nowego prawa dla zniesienia rzeczonych stowarzyszeń. —Lord Eldon uskarżał się na zbytnią rozwiązłość prass peryodycznych i bezkarnie powtarzane ataki przeciw god-

ności samejże izby. Lecz lord Melbourne odpowiedział, iż prześladowanie dziennikarzy służyć tylko zwykło do rozszerzania nieprzyjaźnych rządowi usposobień, i daje im nadto nader pożądaną sposobność udawania się za politycznych męczenników. Nie trzeba więc się śpieszyć z wytaczaniem spraw przeciwko nadużycion druku, tembardziej, że ministerstwo teraźniejsze wytoczyło już ich więcej aniżeli którekolwiek s poprzedzających. Następnie, na wniosek lorda kanclerza, izba przekształciła się w komitet, dla radzenia o bilu względem sądów prowincyonalnych. Lord Kanclerz usiłował dowieść, iż zwiększenie liczby sądów, połączone z przyzwoitém rozmieszczeniem ich po kraju, przyniosłoby w skutku większy pośpiech w wymiarze sprawiedliwości, i zmniejszenie sądowych kosztów. Zresztą środek ten może być naprzód, w rodzaju próby, wprowadzony do kilku tylko hrabstw, i upowszechnionym wtedy dopiéro, kiedy skutki okażą jego pożyteczność. Kilka artykułów tego bilu na tymże posiedzeniu przyjęto.

— W izbie niższej, tegoż dnia, na przełożenie lorda Althorp, izba przekształciła się w komitet do bilu o sprawach świeckich duchowieństwa irlandzkiego, i kilka jego artykułów jednomyślnie przyjęto. Artykuł 32 stanowiący o zmniejszeniu liczby biskupów w Irlandyi, stał się powodem długich rospraw, ale podkoniec również jednomyślnie został przyjętym.—Lord Eldon otrzymał pozwolenie przedstawienia bilu o porównaniu miar i wag, we wszystkich częściach połączonych Królestw.

— Według wiadomości z Nowego-Yorku dochodzących 1 Czerwca, pułkownik Randolph, który pociągnął był za nos prezydenta Jackson, potrafił umknąć na jednym okręcie płynącym do Liverpool.

— Według ostatnich doniesień z Mexyku, don Gorostiza mianowany został posłem do Stanów-Zjednoczonych, zaś don Mexino Garro do Anglii, i oba mianowania zostały od Senatu zatwierdzone. Uchwalono też w senacie, ażeby zwłoki znakomitych jenerałów Iturbide i Wincentego Gueraro przewiezionémi zostały do stolicy, dla złożenia ich w Pantheonie. Jnauguracya Jenerała Santa-Anna na godność prezydenta odbyła się 18 Kwietnia. Podał on właśnie jeden projekt prawa względem urządzenia szkół wojskowych. Mocno uskarżają się na zachowywanie się duchownych, i, gdy dyspensy i inne dokumenta papieskie częstemu ulegały z ich strony fałszowaniu, uchwalono, ażeby od 10 Września b. r. żadne bulle, breve, dyspensy, ani inne dokumenta rzymskie nie miały mocy obowiązującej, jeśli nie będą poświadczone przez posła mexykańskiego w Rzymie. Kongress w Puebla ustanowił jeszcze prawo, w moc którego rozboje na drogach publicznych ogłoszone zostają za występek główny. Izba deputowanych w Mexyku obrała prezydentem swoim Don T. Salgado, wice-prezydentem zaś najwyższego trybunału Don Pedrez Velez.

Paryż 20 *Czerwca.* W izbie deputowanych 14 b. m. przyjęto budżet ministerstwa wojny na r. 1834, wynoszący 220,371,247 fr., poczém cała summa budżetu wydatków na tenże rok określoną została do 1,120,615,478 fr., i przyjętą większością 237 przeciw 94 głosom.

— 18*go* przyjęto większością 239 przeciw 69 głosom budżet dochodow 1834 roku, które oszacowane są na 983,669,307 fr.

— Izba parów ukończyła już rosprawy względem nowej swojej porządkowej ustawy. Utrzymało się i nadal postanowienie, iż ⅓ członków izby wystarcza dla prawności obrad i uchwalonych rezolucyi. Odtąd, w izbie parów, zasiadać tylko będzie można w zupełnym mundurze; zniesiono też głosowanie przez pisane kartki, miejsce których zastąpi przyjęty już dawniéj w izbie deputowanych sposób głosowania przez gałki, czarne i białe.

— Członkowie izbie deputowanych nie ograniczyli się samem protestowaniem przeciw obelgom, rzuconym ostatnią razą z mownicy przeciw marszałkowi Soult, przez otwarte, i urzędowe przychylenie się do słów i zdania marszałka Lobau, lecz jeszcze tłumnie udali się do jego mieszkania, dla zapisania się tamże. Wszyscy prawie parowie, i wielka liczba innych znakomitych osób, tož samo uczyniła, i sam Król, w napisanym do marszałka liście, wyraził zgodność swoją s tak powszechnemi uczuciami.

— Piszą z Pont de Beauvoisin pod d. 14 b. m., iż sąd wojenny piemoncki, zasiadający w Chambery, skazał właśnie dwoch oficerów zamieszanych do wykrytego tam spisku, jednego na karę śmierci, drugiego zaś na galery. Pierwszy został rozstrzelanym 12 b. m.

— Rząd hiszpański domaga się oddalenia emigrantow hiszpańskich służących w załodze miasta Oranu, szczególniej zaś odwołania wewnątrz Francyi jenerała Palleara.

— W Bethune, Aire i w innych miejscach pobytu odesłanych do własnego kraju więźniów hollenderskich, oficerowie ich kompanii złożyli imieniem całego korpusu adressa do władz wojskowych i cywilnych francuskich, z wyrażeniem najżywszej wdzięczności za gościnność i względy jakich byli przedmiotem, równie jak i za grzeczność i uprzejmość, jaką oficerowie nasi nie przestawali okazywać w ciągłych stosunkach ze swojemi więźniami.

— 25 emigrantów włoskich, bawiących w Moulins, otrzymało roskaz ustąpienia s tego miasta do 24 godzin, a s całej ziemi francuskiej przed upływem dni 10. Emigranci ci udali się s protestacyą przeciw roskazowi takowemu do ministra spraw wewnętrznych.

— Izba deputowanych otrzymała właśnie od mieszkańców Algeru prośbę następującej treści: «Mościpanowie! Ośmielamy się opisać wam nędzę i uciski nasze, i udać się do sprawiedliwości i uczciwości waszej z uroczystem zażaleniem i prośbą, o wyzwolenie nas od tyranów i nieszczęścia naszego. Po przybyciu wojska francuskiego do Algeru, otrzymaliśmy kilka odezw, ułożonych w najpochlebniejszych dla mieszkańców wyrazach. Sądziliśmy, iż będziemy szczęśliwemi pod francuskim rządem, i, dla tego, nie chcieliśmy przeciw wojsku francuskiemu walczyć. Zezwoliliśmy na kapitulacyą w tej nadziei, iż Francya nigdy obietnic swoich nie złamie: lecz mocno omyliliśmy się i zawiedli; w przeciągu trzech lat cierpiemy wszystkie niesprawiedliwości i nadużycia, jakie tylko wyobrazić sobie można; nigdy jeszcze żaden narod nie znosił takiego tyraństwa. Zanosiliśmy już skargi do ministra wojny, lecz nie mogliśmy żadnego otrzymać zadość-uczynienia; owszem, za każdą skargę, byliśmy przedmiotem nowych prześladowań, szczególniej zaś ci, którzy je podpisali. S tego to powodu nikt już nie śmie podpisywać swego nazwiska, i dla tej też przyczyny i niniejsza prośba nie nosi żadnego podpisu. Imieniem ludzkości zaklinamy was, o oswobodzenie nas od takiego ucisku. Rzecz ta może być uskuteczniona za pomocą dwóch od was zależących środków: pierwszy z nich zależy na tem, ażeby ile możności śpieszyć z zamienieniem kraju naszego we francuski departament; drugi zaś na tém, ażeby ustanowiony dla nas został rząd cywilny, gdyż, z dotychczasowego wojskowego

rządu niczego dobrego spodziewać się nie można. Możemy atoli śmiało ręczyć, iż to nigdy się nie uda. W takim razie, najkorzystniejby było, zrzec się tej posiadłości na korzystnych dla Francyi warunkach, zabeśpieczywszy tylko stan tych mieszkańców, którzy się za stroną francuzów oświadczyli. Zaręczamy wam, mościpanowie, iż ci którzy udawali nas przed wami za barbarzyńców bez czci i bez i wiary, omylili się: przeciwnie, wasze obchodzenie się, wasze nadużycia i wiarołomstwo oburzyć mogą cierpliwość najwytrzymalszych nawet ludzi. Zlitujcie się nad nieszczęśliwym narodem, którego los w waszych zostaje rękach. Wyzwolcie nas od nadużyć i ciążącego nad nami okrucieństwa, a możecie być pewnymi wdzięczności naszej. Alger 30 Maja 1833. *Znakomitsi mieszkańcy Algeru.*»

Haga 20 Czerwca. Sessya stanów jeneralnych zamkniętą została 18 b. m., przez następną mowę ministra spraw wewnętrznych:

Mościpanowie! W ciągu sessyi niniejszej, którą mi zamknąć poruczono, żegluga i handel nasz wiele ucierpiały. Przemagające siły opanowały cytadellę Antwerpską, gdzie męstwo naszego morskiego i lądowego wojska, zyskało nową sławę, i wielu odważnych wojowników dowiodło krwią wierności swojej dla Króla i ojczyzny. W trudnych tych okolicznościach, rząd wiele był winien waszemu spółdziałaniu; uchwalona prawem pożyczka, przy życzliwych chęciach narodu, zebraną została w czasie jaknajkrótszym. Takim sposobem znaleźliśmy we własnych zasobach naszego kraju środki zachowania w całości naszych dostatków, honoru i niepodległości. Uchwalenie prawa o milicyi jeszczeby bardziej, w potrzebie, wzmocnić mogło nasze środki obrony. Kredyt krajowy, znajduje się zawsze w dawnym kwitnącym stanie; przyjęcie budżetu i innych praw finansowych znacznie przyczyniło się do jego utwierdzenia. Śród tych i tym podobnych trudności, pomimo krytycznego położenia w jakiem się ojczyzna nasza znajdowała, władza prawodawcza nie zaprzestała pracować nad układem zupełnego zbioru praw krajowych. Przedsięwzięte w tym celu roboty, ciągną się gorliwie, lecz obok tego z należytą ostrożnością, i wkrótce do końca doprowadzone zostaną. Zakomunikowanym wam układem wstrzymane już zostały gwałtowne przeciwko nam środki obcych dworów. W jego skutek, zatrzymane okręty nasze z ładunkami powrócone są właścielom, zaś mężni obrońcy Antwerpii ojczyźnie, Królowi i krewnym swoim. Takim sposobem znowu wraca nadzieja rychłego ukończenia sporów z Belgijami, które były dotąd źródłem nieporozumień pomiędzy większą częścią mocarstw europejskich. Król Jmć życzy sobie, ażeby sprawy te ostatecznie zakończonémi zostały w jaknajkrótsym czasie, i użyte będą wszelkie środki dla dopięcia tego celu, z należném wszakże baczeniem o cześć i narodowe dobro Hollandyi. Summy wyznaczone na pokrycie wydatków w wydziale wojska i marynarki, na cztery miesiące, używane będą z największą oszczędnością, stosownie do czasowych potrzeb. Poruczono mi na nowo upewnić was w tym względzie, i, ojnajmić imieniem Króla, iż sessya zostaje zamkniętą.

— Oczekują tu wkrótce przybycia Jenerała Chassé.

— Z Middleburga piszą, iż wszyscy nasi ziomkowie, w liczbie 4,000, którzy więzieni byli we Francyi, znajdują się już we własnym kraju.

Neapol 7 Czerwca. Gazeta dworska z d. 4 b. m. ogłasza urzędowy artykuł o odkryciu w tej stolicy rewolucyjnego spisku. Młody jeden oficer jazdy, osypany dobrodziejstwami przez Króla, łącznie z *4ma* czy *6cią* podoficerami, przedsięwzięli szalony zamysł pokuszenia się na życie J. K. M. Dzięki atoli czujności władz wyższych, spisek zawczasu został odkrytym, i, dwaj spiskowi, dowiedziawszy się o tem, postanowili sami odebrać sobie życie, i, nabiwszy 4 pistolety jednocześnie z nich nawzajem do siebie wystrzelili. Jeden padł na miejscu, drugi śmiertelnie został raniony. Reszta winnych znajduje się już w ręku sprawiedliwości.

Belgrad 1 Czerwca. Z sześciu okręgów ustąpionych przez Portę Serbii, okręgi Timoski i Kraiński, przyległe granicom Wołoszczyzny i Bulgaryi, najbardziej dotąd wystawione były na rozmaite uciski ze strony turków. Przeciwnie, los mieszkańców czterech pozostałych okręgów, graniczących z Bośniją i Albaniją, i dawniej pomyślniejszy, bardziej jeszcze w roku zeszłym zabespieczonym został w skutku usiłowań byłego W. Wezyra Reszid-Mehemet-paszy i xcia Miłosza, tak, iż turcy zupełnie nawet ustąpili s tych krajów. Zachęceni tym przykładem mieszkańcy okręgu Timox, powzięli także otuchę polepszenia swoich interesów, do czasu zupełnego ukończenia się spraw Serbskich, i w tym celu wyprawili wiejskich swoich starostów do wojewodów, s prośbą o uwolnienie ich od ucisku tureckich Subaszów (poborców dziesięciny). Lecz wojewodowie, zamiast wzięcia ich żądań pod rozwagę, roskazali posłów tych do więzienia wrzucić. Pomimo zgromadzających się tłumów ludu, który głośno szemrał i domagał się wypuszczenia swoich starostów, wojewodowie, nie słuchając bynajmniej ich próśb i przełożeń, roskazali owszem wojskom tureckim uderzyć i rosproszyć bezbronnych wieśniaków, przyczém nastąpiło znaczne krwi rozlanie i kilkuset serbów padło trupem na miejscu. Nieludzki ten postępek stał się hasłem powszechnego buntu, nietylko w Timox, ale nawet i w sąsiednym Kraińskim okręgu. Wszyscy zapalili się ogniem zemsty, jęli oręża jaki był pod ręką, i turcy zmuszeni zostali szukać schronienia w swoich okopach. Xżę Miłosz dowiedziawszy się o tych rozruchach, wysłał oddział wojska w celu zapobieżenia dalszemu krwi rozlewowi, i przywrócenia porządku i bespieczeństwa powszechnego. Lecz uzbrajanie się ze strony turków i nadesłane im z Widdinu posiłki przekonały go, iż łagodnémi środkami nie łatwo już było czego dopiąć. Wtedy to xżę Miłosz postanowił osadzić wojskiem swojem wszystkie granice, dla powstrzymania turków od najazdu. Na pierwsze wezwanie xcia, zgromadziła się, w przeciągu kilku dni, dwa razy większa liczba zbrojnych serbów, aniżeli potrzeba było do osadzenia granic. Ale pierwej nawet, nim drugi ten oddział przybył na miejsce swojego przeznaczenia, pierwszy wyparł był już turków do przyległych prowincyj, s całém ich mieniem, żonami i dziećmi; a nadto i posłane im z Widdinu posiłki wróciły do własnej twierdzy. Opuszczone przez turków szańce zostały zburzonémi, i teraz, cały kraj ustąpiony sułtańskim hattiszeryfem Serbii, znajduje się już rzeczywiście w ręku jej rządu. Skupione naprzeciw Widdinu siły Serbów, dostatecznemi są do odparcia wszelkich pokuszeń ze strony paszy dowodzącego w tej twierdzy. Jeśliby zaś sama porta wypowiedziała wojnę Serbii, w takim razie naraziéby się mogła na wielkie niebespieczeństwo, gdy, s powodu powszechnego ucisku i nieukontentowania, sąsiedne nawet Serbii prowincye mogłyby otwarty podnieść rokosz.

(J. S. P. G. P. P. P.)

WIADOMOŚCI ROZMAITE.

— Gazeta Smyrneńska ogłasza następujące wiadomości z Alexandryi, wyjęte z listu prywatnego datowanego stamtąd pod d. 25 Kwietnia. Wiadomość o zawarciu dawno pożądanego pokoju, niezmiernie Wice-Króla uradowała, i, czynny umysł jego zajmuje się odtąd innemi planami ulepszeń, w swoich obszernych i bogatych krajach. Zamierza naprzód wzmocnić flottę, pomnożeniem liczby okrętów linijowych do 20; sporządzić następnie bitą drogę z Alexandryi do Kairu; przekopać kanał z Suez do Nilu; przenieść wszystkie swoje fabryki i zakłady do Syryi, ażeby Egypt zajmował się wyłącznie jedném tylko rolnictwem; połączyć rzekę Orontes, wpadającą w morze Srodziemne, z Eufratem, wpadającym do zatoki Perskiej, i osuszyć błota w okolicach Alexandretty. Na wyspie Krecie, zamierza sporządzić wielki port i składy dla handlu s Syryą, w Suda zaś, arsenał dla wielkich wojennych okrętów. Oto są olbrzymie plany, zajmujące teraz czynny umysł tego nadzwyczajnego człowieka i nie dające mu chwili spoczynku. Wszyscy znający go zbliska wiedzą, z jak niezachwianą stałością dąży do raz zamierzonego celu, i sam tylko wiek podeszły mogłby mu być przeszkodą w dopięciu jego wielkich przedsięwzięć. Mówią też, jakoby Mehemet Ali, po zupełnem zawarciu pokoju, miał osobiście przedsięwziąść podróż na wyspę Kretę i do Syryi, i wezwał nawet do towarzyszenia mu w drodze konsulów francuskiego i angielskiego, s których każdemu, przez wzgląd na godność jego, daną będzie osobna fregata.

— W Szwecyi poczęto niedawno odlewać dzwony wcale nowego rodzaju. Chémicy tameczni, zasadzając się na własnościach szkła, które czynią zeń jedną z mass wydających dźwięk najmocniejszy, i najmniej ulegających zepsuciu przez działanie atmosfery, wpadli na domysł: czyliby dzwony szklane nie mogły korzystnie metallicznych zastąpić. Pierwsza proba najlepiej się udała, i pierwszy dzwon ze szkła odlany ma dźwięk najczystszy i daleko harmoniczniejszy od dzwonów metallowych. Ma on 6 stóp średnicy, lecz wielkość ta nie powinna zadziwiać tych, którzy mogą sobie przypomnieć, iż w Leith, jeszcze w 1751, wydęto butelkę szklaną od dwóch angielskich korcy.

— Pokazywano niedawno w Kalkutta xiążkę dość ciekawą, tak ze względu na format, jak i na pismo. Jest to kopija Koranu, spisana przez pobożnego jednego indyanina nazwiskiem Gholam Magudin i dwóch jego synów. Litery jej mają po 4 cali wysokości; cała zaś xięga ma 5 stóp 8 cali długości, na 2 stopach 8 cali szerokości i 1 stopie grubości. Text przekopijowanym został ręką samego ojca w przeciągu lat sześciu, a jeden z synów dołączył pomiędzy wierszami przekład perski; Okładka jest w całém słowa tego znaczeniu z desek. Cała ta xięga wożoną jest na grzbiecie wielbląda, pod szkarłatnym baldachinem i zamyka się na wielką kłodkę. Na wszystkich miejscach odpoczynku otwierają ją z uszanowaniem, ku podziwieniu wiernych.

— Czytamy w angielskim *Globe:* «Paganini, powstając teraz właśnie s silnego attaku reumatyzmu, gotuje się dać dwa koncerta, przed swym odjazdem do Rossyi.«

— Podług obserwacyj uczonych francuskich, którzy towarzyszyli wyprawie Algerskiej, pokolenia Barbaryjczyków, mieszkające na górach mniejszego Atlasu, od Tunisu do Państwa Marokko, są prawdziwemi Numidyjczykami, opisanemi przez Sallustyusza, i, we względzie obyczajów, bytu i cywilizacyi, zostają właśnie na tym samym stopniu, na jakim byli podczas wojny Jugurty, to jest na sto lat przed erą chrześciańską.

— Król angielski, przybywając w rocznicę bitwy pod Waterloo na obiad do xięcia Wellington, był przyjętym przez niego na klęczkach. J. K. M. podniosł go i oburącz serdecznie mu rękę uścisnął. W czasie obiadu stary sługa xięcia, szczególnie mu ulubiony i który w pewnej okoliczności życie mu ratował, przyszedł o cóś spytać swego pana— Król, spostrzegłszy go, odwrócił się s krzesłem, przemówił doń łaskawie i uścisnął mu rękę.

— W City Londyńskiej rozeszła się była wieść temi dniami, że torysowie mają na czas niejaki zaniechać swej opozycyi przeciw ministrom. Ta wiadomość, prawdziwa lub zmyślona, to jednak sprawiła, iż natychmiast zakupiono znaczną ilość papierów rządowych.

— Piszą z Semlina pod d. 10 b. m. iż xiążę Miłosz, przez przybyłego właśnie s Konstantynopola tatarzyna, otrzymał wiadomość, iż Sułtan pochwala zupełnie jego kroki w ostatnich rozruchach, jakie miały miejsce przy zmuszeniu wojsk tureckich do ustąpienia z sześciu okręgów przyłączonych do Serbii.

— Otrzymane z Jawy dzienniki donoszą o zdarzonej tam klęsce, przez wybuchnienie Wulkanu Melapil, w nocy 25 Grudnia z. r. Wieś Gomen Subrang, położona pod samą górą, całkowicie została zasypaną popiołem i żużlami. Dwudziestu pięciu ludzi utraciło życie. Mnóstwo zwierząt domowych zginęło. Deszcz popiołów, który nastąpił po wybuchnieniu, trwał przez dni cztery i całą okolicę, na 15 mil dokoła, pokrył warstą białego popiołu.

Wiadomości handlowe i przemysłowe.

Petersburg 26 Czerwca. / 8 Lipca.

— W Tyflis zawiązuje się towarzystwo pod nazwaniem *Zakaukaskiego towarzystwa zachęcenia Gospodarstwa Wiejskiego i handlu*, którego Ustawa została zatwierdzoną 11 Maja b. r. przez N. Cesarza. Składa się ono s Prezesa i nieograniczonej liczby członków, wybieranych przez samo Towarzystwo; którémi mogą być ludzie wszelkich narodów, stanów i wyznań. Stowarzyszenie to, zostające pod bezpośrednim przewodnictwem głównej zwierzchności miejscowej, a szczególną opieką Ministrów Spraw Wewnętrznych i Skarbu, ma swe oddziały, które mogą być ustanawiane we wszystkich prowincyach Zakaukaskich, nie wyłączając nawet Mahometańskich, i Korespondentów, wybieranych tak w tym kraju, jak i w dalszych miejscach Cesarstwa. Głównym celem jest rozszerzenie i udoskonalenie miejscowych gałęzi krajowego przemysłu i handlu, przez upowszechnienie wiadomości potrzebnych, przez zwrócenie uwagi mieszkańców na pożyteczne przedmioty i przedsięwzięcia, przez wyszukiwanie środków i dopomaganie ku temu. Przedmiotami troskliwości towarzystwa są: a) *we względzie gospodarstwa wiejskiego:* uprawa i roskrzewienie jedwabników, tytuniu, bawełny, winorośli, ryżu, szafranu, marzany i t. p. udos-

konalenie samego rolnictwa i zaprowadzenie takich płodów stref cieplejszych, jakoto: drzew oliwnych, indygo, kokczynelli, (czerwcu) trzciny cukrowéj i t. p. które, albo wcale jeszcze w kraju Zakaukaskim nie znajdowały się, lub są, lecz w nader małej ilości. Do tego oddziału należy też wznowienie i powiększenie liczby kanałow skrapiających pola, tyle potrzebne w Zakaukazyi. b) *we względzie rękodzieł, rzemiosł i t. p.* Ulepszone wyrabianie jedwabiu, bawełny, roślin farbierskich i takich wyrobów rękodzielnych, które są krajowi właściwe, tudzież powiększenie wyrabiania beczek, tak nieodbitych w kraju wydającym wina, i szkieł; pomnożenie zakładów bicia masła i innych, przeznaczonych do pierwszego obrabiania takich wyrobów, które, s powodu małej ludności i miejscowego położenia kraju, są jeszcze przedwczesne i z większym pożytkiem mogą być otrzymane z głębi Rossyi. c) *We względzie handlu.* Ustanowienie handlowych stosunków między Zakaukazyą a innemi częściami Państwa i pogranicznemi krajami; pomnożenie zbytu za-granicę towarów miejscowych, mając przytém na względzie nie wyłączne zyski, lecz ogólny pożytek dla kraju.—Towarzystwo, w razie potrzeby, wprowadzać będzie w praktyce korzystne dla kraju zamiary, lecz wstrzyma się od ustanawiania własnych obszernych zakładów.

(Wnosząc s takiego planu wątpić zdaje się nie można, że czynne działanie Towarzystwa wywrze wpływ nader pożyteczny nietylko na prowincyą, lecz i na całą w ogóle przemysłowość w Państwie. Kraje bowiem Zakaukaskie, obdarzone od natury żyżnością i najpiękniejszym klimatem, mogą s czasem stać się prawdziwym ogrodem Rossyi i przyswoić dla niej najkosztowniejsze płody kolonialne.)

Udoskonalenie w młynarstwie. Liczne dzienniki amerykańskie ogłaszały niedawno następne udoskonalenie, mające służyć do wszelkiego zboża, na pozor bardzo proste i dla tego samego warte sprawdzenia. Zależy natém, aby w którymkolwiek kamieniu, a lepiej w górnym, przewiercić dziurę pionową w niejakiej odległości od środka; jeżeli kamienie mają wielką średnicę, można zrobić dziur kilka w różnych od środka odległościach. Przez ten jakoby sposób chociażby największa była prędkość obrotów kamienia, mąka nigdy się nie przypali.

Fermentowanie koniczyny na karm dla bydła. Wiadomo, że pokarm fermentowany zdrówszy jest i bez porównania posilniejszy, niżeli niefermentowany. Koniczyna zielona, jeśli odbędzie fermentacyą, szczególniej jest na karm przydatną. Przyprowadza się do stanu fermentacyi następnym sposobem. Skoro się skosi, złożyć ją do kadzi lub czopa, w miejscu takiém, gdzie temperatura jest około 10 stopni Réaum. Nakładłszy koniczyną pełne naczynie, zalać wodą, tak, ażeby woda pokryła ją zupełnie; po kilku dniach koniczyna się podejmie, rozegrzeje się i zapach jej będzie spirytusowy. Jest to własnie pora kiedy ją trzeba wyjąć z naczynia i na karm zadawać, zachowując zawsze to prawidło, aby fermentowany karm mieszać z innym, niefermentowanym.

Pomnożenie wagi chleba. Przed kilką laty w Izydzie ogłoszony był sposób pomnożenia wagi chleba, zależący na tém jedynie, aby rosczyniać chleb wywarem z otrąb. Artykuł ów Izydy nie oznaczał dokładnie proporcyi, ile potrzeba było otrąb do roszczynienia danej ilości chleba. Niektóre jednakże gospodynie, ile mi wiadomo, probowały tego sposobu, biorąc do wywarzenia tyle otrąb ile ich było wysiano z mąki wziętej na pieczywo. Chleb tym sposobem zrobiony, ważył szóstą lub siódmą częścią więcej aniżeli inny s takiejże ilości mąki; był przytem pulchniejszy i daleko smaczniejszy. Teraz wydawcy dziennika francuskiego *wiadomości pożytecznych*, ogłaszając ten sam wynalazek, dodają 1) że na 20 kwart wody potrzeba brać 1 funt otrąb; 2) że gotować je trzeba całą godzinę; 3) gotując mieszać, żeby otręby nie przypaliły się w naczyniu, i wygotowawszy przecedzić i wycisnąć płyn wszystek, którym ciepłym rosczyniać mąkę, jak zwyczajnie. 4) że chleb tak zrobiony waży czwartą częścią więcej niż zwyczajny i co większa łatwiejszy jest do strawienia.

Konserwa owoców. Należy spakować owoce do baryłki, zatknąć ją szczelnie i włożyć do większej beczki, którą nalać wodą. Owoce tak osłonione od przystępu powietrza, przez długi czas nie ulegną zepsuciu i nadto bez uszkodzenia mogą być w najdalsze miejsca przewożone.

Antidotum gryszpanu. Dosyć często zdarzają się mniej więcej niebespieczne przypadki od przymieszania do pokarmów gryszpanu, który w naczyniach miedzianych dawno pobielanych łatwo się formuje. W ostatnich latach upowszechniło się było mniemanie, że dostatecznem lekarstwem, w zdarzeniu otrucia się gryszpanem, jest woda s cukrem. Ale kiedy doświadczenie zaczęło dowodzić nieskuteczności tego antidotu, szukano innego, które, będąc równie jak cukier w każdym domu, bez trudności mogłoby natychmiast być użyte. Francuski aptekarz Dulong, w końcu przeszłego roku ogłosił na to następny środek: Skoro się okażą znaki otrucia gryszpanem, a przynajmniej będzie mocne podejrzenie że jakaś ilość jego mogła być przez chorego połknięta, należy natychmiast rozbić jaje kurze, odrzucić żółtek, białek zaś zbić na piankę i zmieszawszy ją ze szklanką wody dać choremu wypić. Dozy te powtarzać póty, aż bole ustaną; wtedy dopiero udać się należy do tyzanny i enemy s siemienia lnianego, ślazu, lub tym podobnych środków, których użycie będzie przez lekarza zalecone. Białek od jaja jest w tym razie antidotum w całem znaczeniu tego wyrazu: ponieważ roskłada gryszpan i inne sole miedziane do tego stanu, że pozostałe niedokwasy nie mogą już być szkodliwe.

Dodać tu należy, iż oliwa na podobne przypadki zalecana samém jedynie pobudzeniem do womitów może być niejako pożyteczną. Inaczej bowiem, nie wpływając na roskład trucizny i tylko ją rosprowadzając, może przyczynić się do pogorszenia stanu chorego.

Czyszczenie marmuru i porcelany. Na jednę część salwaseru (acide nitrique) wziąść pięćdziesiąt części wody i w ten rostwor umoczyć sprzęt marmurowy lub porcelanę, które prawie w chwili umoczenia zupełnie się oczyszczają; potem należy tylko spłókać je czystą wodą i miękkiem płótnem obetrzeć.

Печатать позволяется. С. Петербургъ. 26-го Іюня, 1833. Ценсоръ П. Гаевскій.

W DRUKARNI WOJENNEJ.